

Regionalna deklaracija vijeća za štampu u jugoistočnoj Evropi

Sarajevo, 17. 11. 2021.

Mi, predstavnici, vijeća za štampu i medije iz Jugoistočne Evrope i Turske,

Prepoznajući ulogu novinarstva u stvaranju i širenju informacija od javnog interesa, naročito u vrijeme krize, naglašavajući naročitu važnost da se ova njena uloga ne ograničava i ne ugrožava;

Podsjećajući na kritičku ulogu koju medijska samoregulacija ima u osnaživanju slobode medija kroz obezbjeđivanje sprovođenja etičkih standarda novinarstva, pomažući da se minimizira državna intervencija u oblasti slobode medija, radeći na smanjenju broja sudskih postupaka protiv medija;

Naglašavajući važnost povjerenja javnosti u medije i na izazove održavanja profesionalizma u medijima u okruženju u kojem se neprestano pojavljuju novi oblici medija;

Podsjećajući na napore vijeća za štampu i medije da prilagode svoje etičke kodekse novom digitalnom medijskom ekosistemu, izradom posebnih smjernica o tome kako da rade u ovom okruženju;

Uznemireni teškom finansijskom situacijom u vijećima za štampu i medije, koja predstavljaju egzistencijalnu prijetnju za nezavisnost i održivost ovih tijela;

Osuđujući kontinuirane prijetnje sigurnosti novinara u regionu i uznemireni ponovnom pojavom političkih prijetnji nezavisnosti medija, putem zloupotreba državnih resursa, uključujući i oglašavanje, naporima političkih aktera da ograniče slobodu medija, povlačenjem akreditacija novinarima, snažnim napadima sa ciljem stigmatizacije i diskreditiranja medija i targetiranjem medija zloupotrebom sudskih postupaka;

Ističući potencijalne prijetnje zbog pokušaja vlada da reguliraju online medije, a posebno zbog potencijalnog utjecaja na ulogu medijske samoregulacije i na taj način i postojanje vijeća za štampu i medije;

Priznajući da nedostatak transparentnosti medijskog vlasništva može podstaći nepotrebnu koncentraciju vlasništva nad medijima i na taj način ograničiti raznolikost medija;

Imajući u vidu nove mogućnosti koje platforme društvenih mreža nude novinarima za distribuciju sadržaja, ali primjećujući i da platforme nisu neutralne, već su preuzele aktivnu ulogu u izboru i uređivanju, uključujući upotrebu algoritamskih sistema u širenju sadržaja koji su proizveli mediji i drugi akteri;

Uznemireni rastućim brojem zlonamjernih aktera koji targetiraju i napadaju nezavisne medije na platformama društvenih mreža da bi smanjili ili spriječili njihovo učešće i predstavljanje na tim platformama;

Zabrinuti sve većim brojem žalbi koje vijeća za štampu i medije dobijaju u vezi sa rastom broja i sve učestalijom promocijom potencijalno štetnih online sadržaja, uključujući dezinformacije i govor mržnje;

Primjećujući i raznolikost novih medijskih aktera na mreži, koji obavljaju novinarski posao, i važnost saradnje među njima u težnji ka novinarstvu kao javnom dobru;

Ističući hitnost obučavanja građana vještinama medijske i informatičke pismenosti kako bi im se omogućilo da se snađu u informaciskom okruženju koje evoluirá, posebno da steknu sposobnost da razlikuju pouzdane od nepouzdanih informacija i podržavaju profesionalno novinarstvo;

Pozivamo medijske profesionalce u regionu da:

SE PRIDRŽAVAJU profesionalnih novinarskih standarda i etičkih kodeksa koje su usvojila vijeća za štampu i medije i drugi medijski akteri, da budu svjesni profesionalnih standarda i dovoljno obučeni za njihovu primjenu;

OBEZBIJEDE vidljivost prihvatanja sistema medijske samoregulacije i na taj način pomognu građanima u razlikovanju medija posvećenih medijskoj samoregulaciji od onih koji su van sistema, i informiraju ih o postojanju besplatnog žalbenog mehanizma u slučajevima potencijalnog kršenja medijskih profesionalnih standarda;

OSIGURAJU transparentnost svog vlasništva i podrže medijske i novinarske organizacije u njihovim naporima za poboljšanje uslova rada svih medijskih radnika i na taj način doprinesu vraćanju povjerenja u medije;

DOPRINESU finansiranju vijeća za štampu i medije kako bi se osigurala nezavisnost medijske samoregulacije i njena održivost;

Zato pozivamo vlasti i institucije da:

UNAPRIJEDE medijski pluralizam i zaštite održivost novinarstva kroz podršku medijima koji su posvećeni poštivanju medijskih profesionalnih standarda ili prihvatanju medijske samoregulacije;

PROMOVIRAJU medijsku i informacijsku pismenost u formalnom i neformalnom obrazovanju;

OSIGURAJU da se predstavnici vijeća za štampu i medije konsultiraju i angažiraju u svim inicijativama u vezi sa medijskom (samo)regulacijom u online i offline sferi;

SE SUZDRŽE od nepotrebne regulacije digitalnog medijskog okruženja, koje nije u skladu sa međunarodnim standardima u vezi sa slobodom izražavanja;

Zato pozivamo i Internet platforme da:

SARAĐUJU sa medijskim samoregulacijskim tijelima i organizacijama civilnog društva na lokalnom nivou kako bi obezbijedili i unaprijedili garancije za puno ostvarivanje prava na informiranje i slobodu izražavanja, online i offline;

SARAĐUJU sa vijećima za štampu i medije da bi uspostavili dijalog i unaprijedili odgovarajuće aktivnosti za ublažavanje štetnog online sadržaja, istovremeno dajući prioritet informacijama od javnog interesa na Internet platformama;

OMOGUĆE medijima, članovima vijeća za štampu i medije, posebne žalbene mehanizme i mogućnost slanja upita u vezi sa njihovim novinarskim sadržajem koji je uklonjen sa društvenih mreža;

ODREDE posvećene lokalne predstavnike koji bi bili dostupni za komunikaciju sa vijećima za štampu i medije;

OSIGURAJU da se lokalni konteksti – posebno u vezi sa političkim aspektima i štetnim online sadržajem – uzimaju u obzir prilikom moderiranja sadržaja, bilo da je riječ o uklanjanju, smanjenju vidljivosti i povećanju vidljivosti novinarskog sadržaja na mreži, tako što će povećati broj moderatora koji su adekvatno obučeni o osjetljivim lokalnim političkim, kulturnim, etničkim i socio-ekonomskim aspektima.